

VIBEKE OLSSON

SIDAN 1

Ulrike och kriget

Lärarmaterial

VAD HANDLAR BOKEN OM?

Ulrike är 12 år och fyller 13. Hon bor i Tyskland och 1939 bryter kriget ut, andra världskriget. Ulrike tror på Tyskland och hon ser upp till Führern och tror på allt han säger. Bomberna faller över Tyskland, men Ulrike tappar aldrig tron på Tyskland och Adolf Hitler.

LGR 11 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Lässtrategier för att förstå, tolka och analysera texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, tema och motiv samt deras syften, avsändare och sammanhang. (SV åk 7–9)
- Skönlitteratur för ungdomar och vuxna från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen. Skönlitteratur som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor. Lyrik, dramatik, sagor och myter. (SV åk 7–9)
- De båda världskrigen, deras orsaker och följder. Förtryck, folkfördrivningar och folkmord. Förintelsen och Gulag. (HI åk 7–9)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.

LGRS 11 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Lässtrategier för att avkoda och förstå olika texter. Sökläsning och läsning mellan raderna. (SV åk 7–9)
- Texter i digitala miljöer, till exempel texter med länkar och andra interaktiva funktioner. (SV åk 7–9)
- Historiska gestalter, händelser och tidsperioder i världen med betydelse för vår egen tid. De båda världskrigen, deras orsaker och följder, samt Förintelsen, folkfördrivningar, folkmord och Gulag. (SO åk 7–9)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Tala och samtala i olika sammanhang.
- Läsa, förstå och reflektera över olika texter.
- Skriva texter för olika syften och mottagare.

DISKUTERA

Andra världskriget

Innan ni läser boken, fråga eleverna vad de vet om andra världskriget och om Hitler. På SO-rummet finns en sammanfattning: <https://www.so-rummet.se/kategorier/historia/det-korta-1900-talet/andra-varldskriget>

Ulrikes övertygelse

När ni har läst boken, diskutera hur det kan komma sig att Ulrike är så säker på att Tyskland och Hitler gör och tänker rätt. Genom hela boken är Ulrike en övertygad nazist.

Be eleverna gå igenom boken och hitta positiva uttalanden om Tyskland, nazismen och Hitler. Hur tänker Ulrike?

Slutet

Boken slutar med de här orden:

Och jag är fortfarande mycket stolt över att vara tysk. För aldrig är stoltheten så stor som hos den som alla trampar på.

Vad betyder det? Ge exempel på Ulrikes stolthet. (s. 71–75, t.ex. där Ulrike vägrar ta emot glass och pengar av en amerikansk soldat.)

Propaganda

Ulrike och hennes landsmän utsattes för en massiv propaganda. På Forum för levande historia finns ett bildspel som handlar om propagandan i Tyskland: <https://www.levandehistoria.se/klassrummet/propaganda>

Vår syn på krig idag

Ulrike har många tankar om ära och att dö för sitt fosterland, att aldrig ge upp m.m. Idag tänker vi helt annorlunda kring krig. Vad kan det bero på? (Många saker, men film och andra medier spelar stor roll.)

FACIT

Läsförståelse

Kapitel 1

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

1. Vad hände i Tyskland den 3 september 1939?
Frankrike och England förklarade krig mot Tyskland eftersom Adolf Hitler hade gått in med trupper i Polen.
2. Vad hände i Ulrikes familj samma dag?
Hon fick sin tredje lillebror.
3. Ulrike är säker på att Tyskland kommer att vinna kriget. Varför är hon så säker på det?
Führern har lovat att Tyskland ska vinna kriget och Ulrike tror på honom.
4. Det finns människor som är hemska och människor som är mindre värda. Vilka?
Engelsmännen är hemska och judarna är mindre värda.
5. På vilket sätt hjälper Ulrikes föräldrar till i kriget?
De arbetar på en vapenfabrik.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

6. Ulrike är 12 år och hon tycker att hon är vuxen. Tycker du att man är vuxen när man är 12 år? Varför? Varför inte?
Eget svar.

Kapitel 2

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

7. Ulrikes mamma är ledsen för att det är krig. Vad säger hon om krig?
Ulrikes mamma var 14 år när första världskriget bröt ut. Alla trodde att de skulle få det bättre efter kriget, men det blev värre. Hennes pappa och hennes bröder dödades.
8. Vad tycker Ulrike är hemskt?
Ulrike tycker att det är hemskt att de måste ha mörka gardiner för fönstren. De har det för att fienden inte ska se var de bor och bomba deras hus.
9. Vad händer med Ulrikes pappa?
Han blir inkallad och ska åka till Norge som Tyskland har anfallit.

Fråga mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

10. Är Ulrike ledsen för att hennes pappa ska åka till Norge och strida för Tyskland? Varför?
Nej, hon verkar inte vara ledsen. Hon vill att Tyskland ska bli stort igen och att de ska hämnas på Frankrike.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

11. Vad tror du att Ulrike menar när hon säger "fransmännen ska få igen för det de har gjort våra föräldrar"?
Eget svar. Förslag: Första världskriget blev en katastrof för Tyskland. Fredsuppgörelsen skedde i Versailles i Frankrike.

Kapitel 3**Frågor på raden** (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

12. Ulrike var hemma hos en kompis, Anna? Vad hände där?
Annas pappa läste högt ur Hitlers bok "Mein Kampf".
13. Varför känner Ulrike sig lycklig?
Ulrike har anmält tre personer som hotar deras fina Tyskland.
14. Varför anmälde Ulrike de tre personerna? Vad hade de gjort?
De hade skrivit texter som var emot Führern.
15. Vilka är Gestapo?
Gestapo är den hemliga polisen.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

16. Vad kallas en person som anmäler andra till polisen, i det här fallet Gestapo?
Eget svar. (Angivare.)

Kapitel 4**Frågor på raden** (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

17. Varför trivs Ulrike så bra i Ungdomsgruppen?
Ulrike känner sig hemma där.
18. Varför väljer Ulrike Caroline framför Anna?
Carolines pappa är en viktig person i partiet.
19. Varför får Ulrike ett märke på sin uniformsjacka?
Hon har gjort något för sitt land. Hon har anmält tre personer till polisen.
20. Vad innebär ordet *ransonering*?
Det innebär att man inte får köpa hur mycket man vill av vissa varor.
21. Hur känner Ulrike sig när hon lyssnar på Führern?
Det känns som om han talar direkt till henne.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

22. Hur kan Ulrike känna sig så nöjd med att ha angett tre personer, tror du?
Eget svar.

Kapitel 5

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

23. Varför tyckte Ulrike att det var så fint att åka med Ungdomsgruppen till Schweiz?
Ulrike trivdes i gemenskapen med de andra. Hon kände att de hade något gemensamt att kämpa för.
24. Vad hände med Ulrikes mamma?
Ulrikes mamma fick missfall.

Frågor mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

25. Hur länge har det varit krig nu?
Året är 1942 så det har varit krig i tre år.
26. Varför kommer Ulrike inte att sakna sin pappa?
Han kom hem med kompisar och började dricka. Han brydde sig inte alls om att mamman hade fått missfall och var på sjukhus.

Kapitel 6

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

27. Nu drabbas Ulrikes familj på allvar av kriget. Vad hände?
Ulrikes moster och hennes tre barn dog i ett engelskt bombanfall.
28. Varför skickar myndigheterna barn till Alperna?
De skickar barn till Alperna för att skydda dem från kriget.
29. En natt vaknar Ulrike av ett konstigt ljud. Vad är det för ljud?
Det är ljudet av flyglarm. Bombplan är på väg.
30. Vart tar alla vägen när det är flyglarm?
De går ner i källaren.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

31. Är källaren det bästa stället att vara på när flyglarmet går, tror du? Finns det bättre ställen?
Eget svar.

Kapitel 7

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

32. När Ulrike är i skolan blir det flyglarm. Vart går de då?
De går ner i ett riktigt skyddsrum.
33. Vad är det som gör Ulrike lugn i skyddsrummet?
I skyddsrummet hänger ett porträtt av Führern.

34. Vad händer med Nella?
Hon står inte ut med att vara instängd i skyddsrummet och rusar ut. Utanför börjar hon brinna. Hon dör.

Kapitel 8

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

35. Hur kan man förklara att Ulrike tänker att Gud var god som lät pappan dö?
Ulrike menar att pappan dog för Tyskland, för att Tyskland ska leva.
36. Varför tycker Ulrike att det är svårt att plugga?
Ulrike är hungrig och då är det svårt att koncentrera sig.
37. Vad ville Ulrikes pappa att hon skulle göra? Vad säger hennes mamma om det?
Ulrikes pappa ville att hon skulle ta studenten. Hennes mamma tycker att det är bra. Hon vill inte att Ulrike ska jobba i fabrik.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

38. Kan du förklara hur Ulrike kan tycka att det är bättre att vara kall och hungrig för Stortyskland än att vara mätt och varm "för allt annat i hela världen"? Hur tänker hon?
Eget svar.

Kapitel 9

Fråga på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

39. Varför fick Ulrike ingen mjölk av Röda Korset?
Ulrike var för gammal och kunde inte visa att hon hade en lillebror hemma.

Fråga mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

40. Varför önskar Ulrikes mamma att hennes barn skulle ha fötts i Sverige eller Schweiz?
Sverige och Schweiz är långt borta från kriget. (Det är två länder som är neutrala.)

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

41. Varför tycker Ulrike att det är en stor ära att födas som tysk, tror du?
Eget svar.

Kapitel 10

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

42. Något dramatiskt händer i källaren. Vad händer?
Fru Bienmann föder barn.

43. Vad är det värsta med bombanfallen, tycker Ulrike?
Ulrike tycker att det värsta är att man aldrig får sova.
44. Varför angav Ulrike fröken Bach?
Fröken Bach var lärare och kunde sprida sina idéer om att Tyskland inte hade någon chans mot Sovjet. Hon sa att Tyskland var en enda rutten smörja. Hon lät en klass lyssna på utländsk radio och sa att det var sanningen om kriget.
45. Vad hände med fröken Bach?
Gestapo dödade henne direkt, utan att förhöra henne.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

46. Ulrike har hört att rädsla är ett tecken på att man är en dålig människa. Hur tror du att hon tänker?
Eget svar.

Kapitel 11

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

47. I det här kapitlet händer det värsta. Vad är det?
Ulrikes mamma dör i bombanfallet, liksom fru Bienmann och hennes baby.
48. Det var Ulrike som hittade sin mammas kropp. Hur reagerade hon?
Hon tyckte att ledarna i länderna som bombat dem borde få se mammans kropp.
49. Hur reagerar Dieterich?
Dieterich säger att när han blir stor ska han döda Churchill och Eisenhower. Han ska ta alla deras bomber och slänga i havet.

Frågor mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

50. Vad händer när Ulrike och de andra sitter i källaren?
Huset blir bombat och förstört.
51. Ulrike tror fortfarande att Tyskland kommer att segra. Hur vet vi det? Vad säger hon?
Hon säger att hon själv, lilla Dieterich och fru Müller lever för att uppleva slutsegern.

Kapitel 12

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

52. Vad hände med Ulrikes bror Gert?
När han kom hem från Alperna blev han inkallad. Han stupade i kampen om deras stad.
53. Varför önskar Ulrike att hon var en pojke?
*Om hon hade varit en pojke, hade hon också fått kämpa för sitt land.
Om hon stupade för Tyskland skulle hon vara lycklig när hon dog.*

54. Vad hoppas fru Müller på?
Hon hoppas att Tyskland ska förlora kriget så att de slipper bomberna. Hon vill ha fred.

Fråga mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

55. Vad är det som gör att Ulrike ber Gud om förlåtelse? Varför?
Ulrike ber Gud om förlåtelse för att hon är rädd ibland. Det är dumt för om hon dör, är det Guds mening.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

56. När Ulrike fick veta att Gert var död grät hon för första gången. Hon grät inte när hon såg sin mammas lik. Varför tror du att Ulrike reagerar så?
Eget svar.

Kapitel 13

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

57. Varför säger fru Müller att Ulrike ska ta med sig en vit duk när hon går ut för att hämta vatten?
Den vita duken visar att hon inte vill fienden något ont. Den visar att hon ger sig.
58. Vad betyder de vita lakanen som hänger från balkongerna?
De vita lakanen betyder att de som bor där har gett upp.
59. Varför tycker Ulrike att hon har svikit sitt fosterland?
När den amerikanska armén riktar en kanon mot henne, tar hon fram den vita duken och håller den framför sig. Hon tycker att hon borde ha dött i stället.

Fråga mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

60. Många människor funderar över Gud och om Gud är god. Varför händer onda saker då? I det här kapitlet funderar Dieterich på det. Hur tänker han?
Alla som fruktar Gud och har varit goda människor kommer till himlen när de dör, men det är från himlen som bomberna kommer.

Kapitel 14

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

61. Vad händer när USA:s soldater kommer?
De tar tyska soldater som fångar.
62. Inte ens nu tror Ulrike att Tyskland har förlorat. Vad tror hon?
Ulrike tror att Führern kommer att jaga bort de amerikanska soldaterna.
63. "Du ska inte stjäla", står det i bibeln. Ulrike gör det i alla fall. Varför gör hon det?
Ulrike säger att det beror på vem man stjälar från. Hon stjälar bröd från fiendens soldater.

Kapitel 15

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

64. Det sägs att Führern tog livet av sig, men det tror inte Ulrike på. Vad tror hon?
Ulrike tror att ryssarna mördade honom.
65. Varför är Ulrike mycket räddare för freden än för kriget?
Ulrike vet inte vad amerikanerna kan hitta på.
66. Vad händer när Ulrike och Dieterich möter en amerikansk soldat?
Soldaten ger Dieterich en glass. Ulrike tar glassen och slänger den i ansiktet på amerikanen.
67. Varför vill Dieterich inte ta emot glassen?
Han säger att han ska äta glassen om soldaten ger honom tillbaka hans mamma.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

68. Hur tänker soldaten när han säger "jävla nazister", tror du?
Eget svar.

Kapitel 16

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

69. Vad gör Ulrike på natten?
Hon går till kyrkan för att be.
70. Vad tackar kvinnan i kyrkan Gud för?
Kvinnan i kyrkan tackar Gud för att han lät krossa ondskan, nazisterna.
71. Varför tänker Ulrike att Gud inte finns?
Gud hörde inte hennes böner. Han lät fienden vinna.

Frågor bortom raderna (Fundera och ge egna svar.)

72. När boken slutar är Ulrike fortfarande mycket stolt över att vara tysk. Tror du att hon kommer att fortsätta vara nazist och tro på Tyskland när hon blir äldre? Varför? Varför inte?
Eget svar.
73. Vad hände med Adolf Hitler? Dödade ryssarna honom eller begick han självmord? Om du inte vet, ta reda på vad som hände.
Eget svar. (Adolf Hitler begick självmord i sin bunker i Berlin.)

ANDRA VÄRLDSKRIGET – EN TIDSLINJE

1 september 1939

Tyskland anföll Polen.

3 september 1939

Storbritannien och Frankrike förklarade krig mot Tyskland.

9 april 1940

Tyskland anföll Danmark och Norge.

10 maj 1940

Tyskland anföll Nederländerna, Belgien och Luxemburg.

14 juni 1940

Paris ockuperades.

augusti 1940

Slaget om Storbritannien inleddes.

22 juni 1941

Invasionen av Sovjetunionen.

7 december 1941

Japan anföll den amerikanska stillahavsflottan. USA drogs in i kriget.

juni 1944

De allierade landsteg i Normandie.

slutet av mars 1945

Tyskland besegrades och Hitler begick självmord.

7 maj 1945

Tyskland kapitulerade. Kriget var slut.